

RENDELT-E ISTEN VALAKIT KÁRHOZATRA ?

RENDELT-E ISTEN VALAKIT KÁRHOZATRA ?

RENDELT-E ISTEN VALAKIT KÁRHOZATRA ?

Amíg az embereket a teológiai kérdések izgatták, sokakat foglalkoztatót a fenti kérdés. Az egyik ember kötelességének tartotta, hogy Istennek megadja a tisztességet azzal, hogy vitassa, hogy Istennek még ehhez is feltétlen joga van; a másik ember szörnyülködve hallotta, hogy Istenről ilyen igazságtalanságot és szeretetlenséget feltételeznek. A hű kálvinisták Istenük, vallásuk és tanítójuk dicsőségét látták abban, hogy minél mérebben fogalmazzák meg a kárhozatra való eleve-elrendelés dogmáját és valósággal érdemet láttak abban, hogy egy érthetetlen isten-képet rajzoljanak az emberek elé. A hű római katolikusok a predestináció, vagyis eleve-elrendelés hitét is egészen elvetették, hogy minél élesebben vonják meg a vonalat maguk közt és a kegyetlen kálvinisták közt s elfelejtkeztek arról, hogy az eleve-elrendelést saját egyházuk is tanítja. Jó ilyen esetben a Bibliához fordulni s abból tudakolni, hogy nincs-e oly megoldás, mely a kárhozatra való eleve-elrendelést épen Isten szeretetéből következteti. Hallgassuk meg tehát a Bibliát!

Pál Ézsaiással együtt vitatja, hogy az isteni Fazekasnak joga/exousia/van arra, hogy ugyanabból az agyagból egyik edényt tisztességre, a másikat tisztességtelen célra készítse /Róm.9,21; Ézs.45,9/ és Mózesnél /II.9,12/ azt olvassuk, hogy Isten maga keményítette meg a faragó szívet, hogy Isten akaratának ellenálljon és ezzel vesztébe rohanjon. Ha nem Isten mondaná, szinte kihívónak éreznők az isteni szót: "Azért állítottalak talpra téged, hogy rajtad láttassam hatalmamot és hogy Neveket az egész földön hirdessék!" /II.Móz.9,16/. A vad-nyugati kálvinisták ezt olvasva a mindenbe belenyugvó kelettel együtt ujjongtak s hirdetik annak az ő istenüknek dicsőségét, ki szeszélye szerint azt csinál, amit akar s levonják a következtetést: Nem tehetek semmit Isten ellen: ha ő kárhozatra rendelt engem, bele kell nyugodnom. Csakugyan e megnyugtató után nyugodtan élvezik tovább az egyházi megnyugtatót vagy a teológiai professzori fizetést addig, amíg egészségüket közvetlen veszély nem fenyegeti s amig felelőtlenül lehet nagyokat mondani. Kérdés, hogy haláluk órájában is épen olyan könnyű szívvvel menekülnek-e ehhez a kegyetlen és pogány predestináció-tanításhoz.

Pogány és kegyetlen az ilyen predestináció-tanítás, mert az egyház évezredek óta hamis értelmet adott azoknak a bibliai helyeknek, melyek azt látszanak bizonyítani, hogy Isten bárkit is örök, azaz végtelen kárhozatra ítelt volna anélkül, hogy erre való érdemességét tekintetbe vette volna. Az utolsó ítélet jövődőlésekor az ige világosan mondja, hogy az ítéletre előálló halottakat tetteik alapján ítélik el, tehát nem önkényes szeszélyből /Jel.20,12/. Pál épen olyan világosan mondja, hogy ha valaki saját magát elítéli, azt az isteni ítélet már nem fenyegeti. /I.Kor.11,31-ben nincs feltételes mód, ahogy a hibás fordításban leljük/. Ha én azzal, hogy ki mondom magamon az ítéletet, elkerülhetem Isten ítéletét, akkor nincs megfellebbezhetetlen isteni kárhoztatás! A Biblia nem mond ellent önmagának! Vajjon csak a legnagyobb szorongattatásban volna érvénytelen Isten csodálatos ígéretet Hívj fel Engem a szorongattatás napján és én kimentelek!? /Zsolt.50,15/ Csak üres beszéd vajjon Jézus számtalan hívogatása, mint az: Aki Hozzám jön, azt én ki nem vetem? /Ján.6,37/. Vagy hogyan egyeztethető össze a szeszélyből történt kárhozatra rendelés azzal az igazán isteni ígérel: Isten azt akarja, hogy minden ember megmentessék és az igazság önére eljusson!? /I.Tim.2,4/ Ha Isten ezt akarja, akkor hogy rendelhetett bárkit is akaratára ellenére örök kárhozatra?

Isten igazolására felületen lelkek azt az érvet hozzák elő, hogy Isten mindent előre látott; azt is hogy ki fog hinni, ki nem s ez eleve-elrendelés alapján rendelte egyik embert üdvösségre, a másikat kárhozatra. Ez azonban dőre beszéd, mert ha valaki engedetlen, azaz hitetlen marad, az saját magát rendeli kárhozatra s nem Isten eleve-elrendeléséből ered a kárhoztató ítélet. Épen az ellenkező igaz: az, hogy amikor valaki magát kárhozatra rendeli, akkor Isten mindent elkövet, hogy az illetőt ez akarat megváltoztatására bírja, nemhogy még ő maga erősítene meg az ily botor akarást.

Isten újra meg újra elküldi az ellenálló világhoz az evangélium hirdetőit a Ó maga ajánlja fel az engesztelődést az ellenálló, konok bűnöseknek /II.Kor.5,18-21/. A Bibliában szó sincs arról, hogy Isten eleve-elrendelésekkel nehezítene az embereket abban, hogy a szabadító Istenhez térjenek és az életet megtalálják. Csak egy kiáltó szót vár és azonnal segítségünkre jön!

Mit jelent hát akkor, hogy Isten egyeseket tisztességre, másokat becsületességre készített s így vannak harag edényei, akiket elveszésre alkotnak? /Róm.9,21.22/ A "harag edényei" kifejezés nem azt jelenti, hogy ha Isten valakire haragszik, arra vég nélkül haragudni fog, tehát a harag edényeiből lehet még megbecsült edény. Az elveszés sem jelent vég nélküli állapotot, mert Jézus utána ment az elveszetteknek és az elveszettet visszahozhatja. Két nagy tévedés vonul át az egyház évezredek meglátásain. Az egyik az, hogy a testi halál állapotát az emberre véglegesen tartja, holott Isten munkáját a testi halál csak áthelyezi, de nem szakítja meg; a másik az, hogy az örök /aionos/ szónak a végtelen értelmét adta, holott a régi görög nyelvben a szónak ez az értelme nincs meg, csak később tulajdonították azt neki. Az aionios szó az aionból származik s aion-hoz tartozót jelent. Mivel pedig az aion kort is /nem korszakot!/ jelent, s a Biblia beszél aionról, melyet más aion vált fel; beszél egymást követő aionokról, azért az aionios olyan örököséget is jelent, amelyet egy másik örököség vált fő. Aionios az isteni-mennyei időtelés jelzője, szemben az emberi-földivel. Nem a végtelenen van itt a hanguly, hanem a változatlanon, az örökösön, amit a magyar örök szó is kifejez. Örök /aionios/ a változó, ingatag emberi történelemből kivontat jelenti. Az örök tűz, örök lakolás, örök ítélet tehát változatlanul tart; de belőlük Isten a lelkeket épen úgy kiemelheti, mint ahogy az élet könyvéből is kitörülhet valakit /Jel.3,5/. Isten hatalma, a jövőző kor /aion/ hatalma örök /aionios/, de elveszithető /Zsolt.6,5/. Épen úgy Isten tüze örök, de abból Isten kegyelme kiemelhet. A tűz örök, nem az embernek abban létezése. Az élet örök, nem annak élvezése. Isten haragja a bűn ellen örök, mert Isten mindig fog haragudni az aljasságra, a pártütésre; de nem a haragnak az emberen maradása örök. Isten sohasem fog a bűnnel megalkudni, a bűnhöz ragaszkodó emberen tehát örökösen rajta marad az isteni harag is. Örök tűz, örök ítélet, örök lakolás, tehát az isteni változatlanúságot jelentik, nem az ember sorsának változhatatlanságát. Harag edénye tehát az az ember, akit Isten a bűn ellen folyton égő isteni haragba vet bele, hogy abban égve tanulja meg, mily komoly és megalkuvást kizáró az isteni szentség, hogy míg a hus veszedelemben jut, addig a szellem megmentessék az Urnak napján /I.Kor.5,5/. Épen ez a bibliai hely mutatja élesen, hogy az örök veszedelemből, a harag örök tűzéből van menekülés az Urnak napján, vagyis akkor, amikor sátólól átveszi az uralkodást./v.ö.Jel.1,10/. Az Ur napja az az időpont, amelyen az isteni irgalom cselekedni kezd és az ERŐS házából kihozza a visszahódított zsákmányt. Ismétlem azonban, hogy a bűnnel Isten meg nem alkuszik soha s az engedetlenség ellen folyton, szünetlenül, tehát örökké égni fog haragja. Ameddig az engedetlenséghez ragaszkodunk, addig örök tűz és örök lakolás a sorsunk. A testi halállal nem dől el az ember sorsa mindenkorra, mint ezt I.Pét.3,19.20;4,6;I.Kor.5,5;Máté 12,32 világosan bizonyítják. A kárhozat /katakrima/ szó nem azt jelenti, amit az egyházi szóhasználat neki tulajdonított, nem jelenti az ugynevezett örök kárhozatot, amelyből többé nincs szabadulás. Kárhozatot, azaz isteni ítéletet hordoznak magukon a vétkezők már testi életükben /Róm.5,16-18/. Ez az ítélet leesik róluk, amikor Isten bocsánatában részesülnek./Ján.3,18/ De a Nőé idejében engedetlenségről csak a halál után esett le./I.Pét.3,20/. Lehetséges, hogy Isten valakit a földi élet tartamára harag edényévé tett, mint a Nőé idejében engedetlenséget, utóbb azonban a bűnbocsánat örömhírét hirdetteti nekik. Tehát lehet, hogy Isten valakit a harag edényévé formál, azaz sorsát úgy alakítja, hogy Isten haragját kell viselnie; később azonban "tűzön át megmentetik"./I.Kor.3,12-15/. A tűz nem tisztít, mint ezt a

római egyház tisztító tűzéről halljuk; a tűz pusztít, eléget. Csak Isten Fia vérének van tisztító hatalma. Amde lehetséges, hogy amikor a tűz minden hazug reményt és látszatot kiégetett lelkünkben, a kárvallott lélek Istenhez kiált és akkor a Bárány azent vére lemossa az elítélt vétet.

Az eleveelrendeléssel kapcsolatos fogalmakra a görög Szentírás különböző neveket használ, melyeket a magyar fordítás nem különböztet különít el kellőképpen és ezért nem lehetséges az eredeti fogalmakat tisztán megismernünk és széjjel választanunk. Az ide vonatkozó görög szavak: eklogé /eklogesthai, eklektói/, prothesis /protithestai/, prooridzein. Eklogé kiválogatást jelent, melyet az eleveismerés előz meg /prognosis, progignoskein/. Még mielőtt Isten a világ teremtéséhez fogott volna, maga előtt látta az összes, a földre születő embereket, azok jellemét, belső kialakulását, irányzatát, ébredő törekvéseit. Hogy Isten a történelemben célját elérje, minthogy azt az embereken keresztül akarta megvalósítani, céljára kiszemelte és kiválogatta a megfelelő emberi eszközöket. /Az edény, nyel fordított akeios tulajdonképpen eszközt jelent./ Isten tehát, amikor az embereket lelki egyéniségekké gyurta, megfelelő eszközöket alkotott céljainak keresztülvitelére. Ezeket a maga előtt látott eszközöket már eleve elválasztotta egymástól, hogy mindeniket a maga helyén tudja majd alkalmazni. /Róm8,29.30; Ef.1,5; 1,11/. Így választotta el már előre az eseményeket /Csel.4,28/, a tudást /I.Kor.2,7/ is. Amit aztán Isten így előre kiválogatott és szétválasztott, azt egy előre megalkotott tervbe /prothesis/ beleillesztett, azaz a történelemben a maga helyére rendelt. /Róm.9,11; Ef.1,11; 3,11; II.Tim,1,9/. Vagyis Isten mindent előre pontosan kigondolt terv szerint cselekszik és nem kapkodva, pillanatnyi meglátással veszi elő eszközeit. Az eleve-elrendelés tehát nem az ember halál utáni sorsára, végső rendeltetésére vonatkozik, hanem a földi történet kialakítására, a történelem isteni alakításában az egyes emberek használatba vételére.

Sehol egyetlen bibliai helyet nem találunk, amely arról tanuskodnék, hogy Isten egyeseket bűnbocsánatra jelölt volna ki eleve, vagy arra jelölt volna ki, hogy ne kapjanak bocsánatot. Nem olvasunk vég nélküli üdvösségre, vagy vég nélküli kárhozatra való kijelölről vagy eleveelrendeléről. A predestinált személyek vagy népek földi, evilági rendeltetését vette tervbe és rendelte el előre a Teremtő. A faraónak, Ézsau-nak, Jákóbnak, a zsidó népnek földi sorsát látta előre és rendelte el Isten. Az egyháznak s az egyház egyes tagjainak szolgálattételére vonatkozik az isteni elválasztás és elrendelés, nem arra, hogy végnélküli kárhozatra, vagy üdvösségre jutnak-e. Az idők teljességének háztartása lébegett az eleve-elrendelő Isten előtt, tehát a történelemben kifejlődő szolgálat /Ef.1,9/, melyet az egyháznak végeznie kell. Erre vonatkozik az isteni eleve-elrendelés. Az örök tűz, örök ítélet, örök lakolás mind csak eszközök Isten kezében arra, hogy szeretettől sugallt irgalmas terveit megvalósítsa, hogy egyszer mindenben Ő lehessen minden, aki az Élet!

A végnélküli kárhozatra való rendelés gyűlöletes fogalma tehát a Bibliában nem található. Félelmetes a Bibliában az ítéletről, a halálról és a büntetésről adott képe; de ezt a félelmetes vihart nem személyezi be egy szeszélyből, pusztán önkényből végnélküli szenvedésre ítélő Istennek a képe, melyet a tanítók nem a Bibliából, hanem saját lelkük könyörtelenségéből merítették. Távol áll tőlem azt hinni, hogy nekem önzetlenül szolgáló igehirdető, ki a hamis predestinációt a többi tanító nyomán hirdette, átgondolta, mit tesz. Mégis azok a tanítások, amelyekben az örök sorsnak a testi halállal egyidőben való eldőlése, egyeseknek örök kárhozatra való vétetésére foglaltatik, azt a cél szolgálják, hogy az emberek egy kiszámíthatatlan és örök rettegetésben tartó Istenben higgyenek, akivel az emberek ügyét elintézni csak a papok tudják. A kárhozatra való predestinálás olyan, mint az a rémítő álarc, melyet a fétis-ember vesz magára, hogy előbb halálra ijessze a közönséges embert, azután maga alá törje és kizsákmányolja. Isten nem olyan, amilyennek a papi ál-

arc mutatja. Isten világos, irgalmas, amellet igazságos és a bűnnel meg nem alkuvó lény, kinek megközelítésére nem kell papi közbenjárás, mert csak egy közbenjárónk van: Jézus. Evangéliumhirdetőkre van szükségünk, pásztorokra, kik mindenki számára könnyen érthetővé s járhatóvá teszik az Istenhez vivő utat. Abban, amit a Szentírás az eleveelrendelésről tanít, nincs semmi érthetetlen, semmi megdöbbenően sötét; hanem az isteni szeretet jelenik meg benne, mely munkatársakat keres, választ ki, különit el és rendel ki. Isten nem szörnyeteg, ki a viharos tengeren a vizbefuló kezét leaöpri a csónak párkányáról, mikor az menekülést keres. Isten azt akarja, hogy mindenki megmeneküljön.

Eleveelrendelésről különben igen keveset beszél a Biblia; eláenben sokat beszél kiválasztásról, választottokról. Az azonban nem igaz, hogy a kiválasztottak az üdvözülendők volnának s aki nincs kiválasztva, az mind elkárhoznék menthetetlenül. A Szentírás üdvösségről sem beszél soha, csak menekülésről; de a menekülés sem mindig az örök sorsra, hanem ideiglenes, átmeneti állapotra. Tehát üdvösségre való elrendelésről sem tud a Biblia semmit; ez is emberi találmány. A kiválasztás célja: a szolgálat. Isten szolgálatra választ ki, különit el, rendel el. Ebben is feltűnik a különbség a szerető Isten és annak önző szolgálói közt, mert ezek a maguk üdvösségére gondoltatják a hiveiket, míg Isten szolgálatra, mások szolgálására választja ki őket. Jézus először tizenkét apostolt választott ki s már ez is mutatja, mi a kiválasztás isteni célja. Az egyház tagjai nem mind kiválasztottak. A külső egyház, a gyalom az elhivottakból áll, kiknek java részét visszadobálják a halászok. A belső, igazi egyházat alkotják a kiválasztottak. Ennek a kiválasztott népnek rendeltetése: azokat szolgálni, akik nem választattak ki. Tehát nemcsak a kiválasztottak jutnak el az életre, hanem ezek közt a választottak csak az első zsenget képezik. A választottak bemenetele után egész Izráel sorra kerül, Izráel után a földön lakó összes nemzetek, mint ezt Pál Róm. 11-ben elbeszéli. Az egyházra vonatkozó kiválasztás elkülönítése és elrendelése tehát nem az üdvösséget, hanem a szolgálatot célozza.

Ez a krisztusi mondat: sokan vannak az elhivottak, kevesen a választottak, a gyalomegyház és a kiválasztott egyház közti különbséget szemlélteti. A visszahajított halak az ostoba szüzek; a kiválasztott egyház az okos szüzek. A kiválasztottak szenvednek Isten ügyéért; ezért veszi őket körül Isten gyöngéd szeretete és sátán dühe. /Máté 24,22; 24,24.31; Róm. 8,33; 1. Pét. 2,4.9/. Ők jutnak az első feltámadásra; de az ő bemenetelük után az élet könyve újra megnyittatik és az új földet az Uj-Jeruzsálem, azaz a választottak mellett a később életre jutó nemzetek is benépesitik /Jel. 20,12; 21,10; 22,2/. Ezen az új földön tehát ott lesznek azok is, akik kiválasztás nélkül nyerték el az életet. Itt semmivé válik a kiválasztás hamis tana.